

СТАНОВИЩЕ

от доц. **Невена Аспарухова Панова**, д.ф., СУ „Св. Климент Охридски“, член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен в ДВ, бр. 17/26.02.2021, по професионално направление 2.1. Филология (специалност: Латински език за медицински цели)

Надежда Данова Амуджиева, д.ф., ст. преп. в МУ – Варна, единствен кандидат в обявения за нуждите на Катедра „Западни и класически езици“ към Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт конкурс, участва в него с хабилитационен труд, монография на основата на дисертация и общо 16 статии (1996 – 2020), четири от които – в съавторство, а две – на англ. език. С представените публикации, както и по останалите групи показатели, Н. Амуджиева изпълнява изискванията на ЗРАСРБ и другите приложими нормативни документи.

Хабилитационният труд „Образно-сетивни названия на клиничните термини от гръцки и латински произход (поглед зад завесата на терминологичното название)“, 2021, е с общ обем 216 с. Основният текст има следната структура: Въведение (с. 15 – 20); Глава I „Терминологичният поет в клиничната терминология – название, означение или нещо повече“ (с. 21 – 57); Глава II „Образно-сетивни термини, класификации и номинационни техники“ (с. 58 – 80); Глава III „Образно-сетивни термини, възникнали чрез метафора или метонимия“ (с. 81 – 151); Глава IV „Образно-сетивни термини със сравнителен елемент“ (с. 152 – 164); Заключение (с. 165 – 169). Следват три речникови Приложения, в които поотделно са представени разгледаните терминоеlementи, монолексемни термини и термини словосъчетания (с. 170 – 200), и Библиография (с. 201 – 215). Самото изследване се предшества от рецензии на проф. Иван Маджаров и на доц. Пепа Лунгарова, които не само способстват въведението към темата да стане „диалогично“, но и свидетелстват за преподавателския подход и принос на авторката, а той несъмнено е предопределил поне в известна степен създаването на това изследване и е повлиял на неговия стил и език.

Монографията убедително има интердисциплинарен характер, което се отнася и до голяма част от останалите публикации на Н. Амуджиева. Седемте дисциплини / направления, с които е свързана работата на кандидата, са посочени коректно в авторската справка за оригиналните научни приноси. Малко изненадващо от този списък отсъства „класическа филология“, макар нейни клонове да са изредени поотделно. Добавка в подобна посока ми се струва обаче важна, доколкото в изследванията на Н. Амуджиева присъстват много (под)теми, свързани с проучването на античните езици, на античната култура, литература, наука, на техния контекст, както и на реценцията на античното наследство в най-широк план. Тези теми са разработени при опирание и на немалко съвременни подходи, значими и за класическата филология, а и методологията, с която работи Н. Амуджиева, е във висока степен именно филологическа.

Още в началото прави впечатление доброто сегментиране на отделните глави на монографията, което отразява и сериозната застъпеност в труда на класификационния подход и неговото прилагане при систематизирането на терминологичните единици (общо 355: 56 терминоеlementa, 230 лексеми и 69 словосъчетания).

В Първа глава са представени основните теоретични опори и методологически процедури, на които се опира изследването нататък. Разгледани са и самата клинична терминология, особеностите на терминологичната номинация при нея и жизнения цикъл на

термините, и особеностите на тяхното актуално функциониране и ползване. Защитен е изборът на образно-сетивните термини като фокус на труда.

На тази група термини е посветена специално Втора глава, в която отново се прилага класификационен подход на няколко нива, като отделните класификации са обяснени и анализирани детайлно.

Трета и Четвърта глава са посветени на представянето на отделните терминологични единици, групирани според номинационните техники, при което в Трета глава основателно общо са разгледани термините, възникнали чрез метафова или метонимия, докато възникналите чрез сравнение са коментирани в Четвърта глава. Изложението по отделните вътрешни групирания завършва с обобщителни таблици, които ще подпомогнат и читателите в разбирането на отделните терминоеlementи или термини.

В цялото изследване личи респектиращото познание на авторката за клоновете на медицинската наука, а също за някои основни разлики в медицинската терминология на различни езици и за актуалните дебати по тази тема, като в някои случаи Н. Амуджиева заема и лична позиция при уточняване на съдържанието на даден термин.

Смятам за пригодно и разделянето на монолексемните термини в шест групи по тематични сфери, към които принадлежат образите, съдържащи се в термините. Бих искала да посоча само два примера от сферата „Човек, социум, бит“. Тук са разгледани особено актуалните в настоящия момент „епидемия“ и „пандемия“ (с. 114 – 115), както и „криза“ (с. 120) – думи, които, със своето развитие, се радват на висок интерес в различни научни направления (ключови са и за философската дисциплина История на понятията), както и във всекидневния език, а в случая Н. Амуджиева убедително, макар и конспектно, каквото е характерът на изложението в този дял, представя и развитието им в медицинския език, включително при прилагането (не само тук) на метода на „културно-лингвистичната археология“.

Приносителите на изследването и на направените частни и общи заключения са много повече от вече посочените. Те се отнасят както до филологическия пласт на труда – при уточняването на етимологията и историята на терминологичните единици с произход в класическите езици, (тук следва да се посочат и бележките за прехода на думи и значения от старогръцки към латински) и при многоаспектното коментиране на съвременните термини, така и до проведеното диференциране на „образно-сетивните стимули“, лежащо в основата на семантичния анализ на самите образно-сетивни термини, а също и вниманието към проблема за комуникативността на тези термини, видимо в цялото изследване. Оттук следва да се посочи комуникативността и на самото изложение – макар и специализирано, то се чете и възприема с лекота, несъмнено съзнателно търсена с оглед на очакваната по-широка публика от различни целеви групи, включително в рамките на преподавателската дейност на авторката. Тя сама посочва (напр. 16, с. 4) като своя цел и повишаването на познанията за древните езици и култури на студентите по медицина, а подкана към по-широка публика е и подзаглавието на труда, самото то метафорично.

Към труда биха могли да бъдат отправени само отделни дребни забележки и препоръки, основно с технически и композиционен характер. Ако трите речникови приложения бяха оформени и като индекс (с препратки към страниците, на които се коментира съответният терминоеlement или термин), това би улеснило ориентацията в изследването при читатели с интерес към конкретен термин. В Библиографията присъстват отделни единици, към които не се препраща директно в текста, поне що се отнася до някои първични извори (напр. Херодот), несъмнено използвани при изследователската работа; от

друга страна, естествено на няколко места в работата се препраща към Хипократовия корпус, но в Библиографията отсъства посочване на издание на оригиналните текстове.

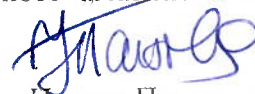
Другата представена от Н. Амуджиева монография, „Терминографски стратегии в обучението по клинична терминология“, 2020, основана за защитена през 2017 г. докторска дисертация по „Общо и сравнително езиковедие“, отново разглежда многоаспектно и диахронно клиничната терминология, но в по-тясно лингвистична перспектива, и същевременно – по-пряко прицелено към „образователния потенциал“ на заниманията с терминология при преподаването на латински език за медицински цели. Двата труда биха могли успешно да се ползват успоредно, макар и с различен дидактичен фокус.

Немалка част от останалите публикации показват продължителните занимания на Н. Амуджиева с проблемите на медицинската терминология, нейните корени и трансформации и възможните успешни модели при представянето ѝ пред студенти по медицина, лекари, техните „комуниканти“ и по-широка публика, а и очертават пътя до специализираното изследване на образно-сетивните клинични термини в хабилитационната монография. Тук бих искала да посоча специално публикации II.5, II.13 като приносни с погледа и към чисто литературния контекст на произведения, свързани с възникването на отделни термини.

И в статиите, и в монографиите, се засягат и въпроси от полето на теорията на превода, като в случая само изразявам колебание дали следва да се говори за „правила“ за превод (напр. на реалии, пряко към II.1 в 16, с. 6), или по-скоро за „принципи“ при отчитане на широката езикова динамика, каквото предлага и самата авторка. Впечатляват с ерудираност и иновативност и разработките върху различни ресурси, включително електронни, за преподаването на медицински латински – особено специфична и предизвикателна за преподавателя дисциплина.

С интерес ще следя следващите разработки на Н. Амуджиева. Ще си позволя да изкажа мнение, че тя би могла да се обърне и към проучване на свидетелствата за общуването между лекар и пациент в някои антични философски текстове (напр. в „Законо“ на Платон), които също дават ценни опори за вникване в този тип комуникация в античен контекст и в нейните лексикални и стилкови специфики.

В заключение, предвид високите изследователски и преподавателски качества и постижения на ст.преп. Надежда Данова Амуджиева, д.ф. убедено гласувам със „за“ да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ по специалност „Латински език за медицински цели“ в направление 2.1. Филология.

доц. Невена Панова, д.ф.

София, 09.06.2021 г.